

Põllumajandus-, kalandus-, toiduga kindlustatuse ja loodusministri... poliitiline suunis nr WJZ/, millega muudetakse poliitikasuunist loomade veo kohta kõrgel temperatuuril

põllumajandus-, kalandus-, toiduga kindlustatuse ja loodusminister

Võttes arvesse üldhaldusõiguse seaduse artiklit 4:81 ja nõukogu määruse (EÜ) nr 1/2005, 22. detsember 2004 mis käsitleb loomade kaitset vedamise ja sellega seonduvate toimingute ajal ning millega muudetakse direktiive 64/432/EMÜ ja 93/119/EÜ ning määrust (EÜ) nr 1255/97 (ELT 2005, L 3) artiklis 3;

võtab vastu järgmise määruse.

I artikkel

Loomade kõrgetemperatuurilise veo eeskirja suuniste artiklis 1 asendatakse sõnad „kui vedu toimub välistemperatuuril vähemalt 35 kraadi Celsiuse järgi transpordivahendiga, mis ei ole varustatud aktiivse jahutussüsteemiga“ sõnadega „kui vedu toimub välistemperatuuril vähemalt 30 kraadi Celsiuse järgi transpordivahendiga, mis ei ole varustatud aktiivse jahutussüsteemiga, või kui transport hõlmab dekoratiivkalu, roomajaid, söödavaid kalu, krabisid või homaare, toimub vedu välistemperatuuril vähemalt 35 kraadi Celsiuse järgi transpordivahendiga, mis ei ole varustatud aktiivse jahutussüsteemiga“.

II artikkel

Käesolev eeskirja suunis jõustub seda sisaldava ametliku väljaande avaldamise päevale järgneval päeval.

Käesolevad suunised ja nende seletuskirjad avaldatakse Madalmaade ametlikus teatajas.

PÕLLUMAJANDUS-, KALANDUS-, TOIDUGA KINDLUSTATUSE JA LOODUSMINISTER

Seletuskiri

1. Sissejuhatus

Käesolevas suunises täpsustatakse nõukogu määruse (EÜ) nr 1/2005, 22. detsember 2004 mis käsitleb loomade kaitset vedamise ja sellega seonduvate toimingute ajal ning millega muudetakse direktiive 64/432/EMÜ ja 93/119/EÜ ning määrust (EÜ) nr 1255/97 (ELT 2005, L 3) artiklis 3 sätestatud keeldu „loomi ei tohi vedada viisil, mis tõenäoliselt põhjustab neile vigastusi või tarbetuid kannatusi“ (edaspidi „vedamise määrus“). Loomade vedamine kuumades ilmastikutingimustes võib põhjustada kuumastressi ja kannatusi, rikkudes seega kõnealust keeldu. 2020. aasta suunises on sätestatud, et see on alati nii, kui välistemperatuur on 35 kraadi või rohkem. Käesoleva suunise muudatusega kohandatakse välistemperatuuri piirmäär 35 °C-lt 30 °C-le, sest uued teadusteadmised näitavad, et sellest välistemperatuurist kõrgematel temperatuuridel on kõrge oht, et loomadel tekib kuumastress. Suunist kohaldatakse kõigi Madalmaades toimuvate vedude suhtes, isegi kui need pärinevad teisest riigist või on teel teise riiki. Dekoratiivkalade, roomajate, tarbimiseks mõeldud kalade, krabide ja homaaride transportimisel on välistemperatuuri piir 35 °C.

2. Kõrge temperatuuri mõju loomade heaolule

Euroopa Toiduohutusameti (European Food Safety Authority, EFSA) teaduslikust aruandest loomade veoga seotud heaoluriskide kohta¹ nähtub, et Madalmaades valitseva õhuniiskuse juures kujutab 30 °C või kõrgem välistemperatuur endast kuumastressi tõttu alati märkimisväärset ohtu heaolule. Samast aruandest ilmneb, et ka välistemperatuuridel, mis on madalamad kui 30 °C, esineb erinevate loomaliikidele suurenenud kuumastressi oht. Selleks et võtta arvesse ka suunise rakendatavust, on valitud üldine temperatuuripiir kõigi loomaliikide jaoks kõikidel vedudel, mille suhtes kohaldatakse vedamise määruse artikli 3 nõudeid. See piirmäär on sama nagu pikamaavedude puhul juba kehtiv temperatuuripiirang. Kaugtranspordi puhul on selle temperatuuripiirangu alus Euroopa Komisjoni 2019. aasta üleskutse liikmesriikidele mitte lubada enam pikamaavedusid, kui välistemperatuur on eeldatavasti 30 °C või kõrgem. Põllumajandus-, kalandus-, toiduga kindlustatuse ja loodusminister on sellele üleskutsele vastanud, nagu ka paljud teised Euroopa Liidu liikmesriigid.

Sellest hoolimata võivad isegi alla 30-kraadise õhutemperatuuri korral transporditavatel loomadel tekkida kuumastressist tulenevad tarbetud kannatused. Nagu on kirjeldatud riiklikus kavas kariloomade veo kohta äärmuslikel temperatuuridel, teeb minister lisakontrolle De Biltis prognoositud välistemperatuuril 27 °C. Ta võtab täitemeetmeid, kui soojades tingimustes vedamise tõttu tekib loomadel kuumastress ja kannatused ning seega rikutakse veomääruse artiklit 3.

Loomade kannatuste oht soojades tingimustes on vedamise ajal suurem kui muudes olukordades (nt tallides). Sellel on kaks põhjust. Esiteks, pealelaadimine ja transport on lisategevused, millega sageli kaasneb loomade stressireaktsioon. Seetõttu kuumenevad loomad kiiremini üles. Teiseks on loomad veo ajal üksteisele lähemal kui tallis ja nende peade kohal on vajaliku ventilatsiooni jaoks vähem ruumi, mis tähendab, et nad ei suuda oma kehasoojust hajutada. Loomad ei saa sellest olukorrast põgeneda, et end jahutada. Eeltoodud põhjustel on seega õigustatud väita, et loomade vedu välistemperatuuril vähemalt 30 °C kujutab Madalmaades valitseva õhuniiskuse juures endast alati suurt tarbetute kannatuste ohtu.

Erandit kohaldatakse dekoratiivkalade, roomajate, tarbimiseks mõeldud kalade, krabide ja homaaride transpordi suhtes. Selle põhjus on asjaolu, et nende loomakategooriate puhul, eriti paljude Madalmaades peetavate ja kaubeldavate liikide puhul, ei ole usutav, et neil on temperatuuril üle 30 °C suurem võimalus kogeda vedamise ajal kuumastressi. Dekoratiivkalad ja roomajad elavad sageli oma looduslikus elupaigas soojades või isegi kuumades elutingimustes. Lisaks transporditakse dekoratiivkalasid veega täidetud kottides, mis paigutatud polüstüreenimahutitesse. Tarbimiseks mõeldud kalu, krabisid ja homaare transporditakse tavaliselt samuti vees. See vesi soojeneb väga aeglaselt ja sammsammuliselt, mistõttu ei eeldata, et veetemperatuur tõuseks transpordi ajal kalade, krabide ja homaaride jaoks kriitiliste tasemeteni.

¹Euroopa Toiduohutusamet, 7. september 2022, „Welfare of pigs during transport“ (Sigade heaolu vedamise ajal) (<https://www.efsa.europa.eu/en/efsajournal/pub/7445>), Euroopa Toiduohutusamet, 7. september 2022, „Welfare of cattle during transport“ (Veiste heaolu veo ajal) (<https://www.efsa.europa.eu/en/efsajournal/pub/7442>), Euroopa Toiduohutusamet, 7. september 2022, „Welfare of domestic birds and rabbits transported in containers“ (Konteinerites veetavate kodulindude ja küülikute heaolu) (<https://www.efsa.europa.eu/en/efsajournal/pub/7441>), Euroopa Toiduohutusamet, 7. september 2022, „Welfare of small ruminants during transport“ (Väikemäletsejate heaolu transpordi ajal) (<https://www.efsa.europa.eu/en/efsajournal/pub/7404>), Euroopa Toiduohutusamet, 7. september 2022, „Welfare of equidae during transport“ (Hobuslaste heaolu transpordi ajal) (<https://www.efsa.europa.eu/en/efsajournal/pub/7444>).

Lisaks puuduvad Euroopa Toiduohutusameti arvamused roomajate, dekoratiivkalade, tarbimiseks mõeldud kalade, krabide ja homaaride veo maksimaalse ümbritseva õhu temperatuuri kohta. Puudub teaduslik põhjendus selle kohta, et maksimaalse temperatuuri alandamine tooks kaasa nende loomade heaolu suurenemise. Samuti ei ole ka Euroopa Komisjoni ettepanekus veomääruse läbivaatamise kohta sätestatud nende loomade veo maksimumtemperatuuri. Lisaks on nendel loomakategooriatel imetajatest erinev füsioloogia, mis tähendab, et nende soojusjuhtimine toimib teistmoodi ja nad taluvad kõrgemaid temperatuure. Siiski on neil loomakategooriatel omad maksimaalsed temperatuurid, mille ületamisel esineb neil probleeme. Seetõttu jääb nende loomakategooriate puhul kehtima eelmine piirmäär 35 kraadi.

3. Kavandamine veo korraldaja poolt

Veomääruses rõhutatakse loomade veo hea planeerimise tähtsust. Artikli 5 lõike 3 sissejuhatava lause ja punkti a kohaselt peavad loomade veo korraldajad enne iga vedu tagama, et loomade heaolu ei kahjustaks veo eri osade ebapiisav koordineerimine ja et ilmastikutingimusi võetakse arvesse. Seetõttu on vaja tegutseda ennetavalt. See tähendab, et loomade vedu ei tohi mingil juhul toimuda, kui on oht, et vedu läbib ala, kus välistemperatuur on 30 °C või kõrgem. Isegi kui eeldatav temperatuur on alla 30 kraadi, tuleb hoolikalt kaaluda, kas vedu saab toimuda, arvestades loomade liigi ja kategooriaga seotud heaoluprobleemide tekkimise võimalust teatavatel temperatuuridel. Kui vedu toimub välistemperatuuril 30 kraadi või rohkem, on loomade heaolu seisukohast oluline, et vedu ei lükataks pikalt edasi ja et see viidaks vajaduse korral sobivasse kohta, kus loomad saab maha laadida ja neid majutada. Asjaolu, et sellistel juhtudel vedu jätkatakse – nii piiratult kui võimalik –, ei piira loomulikult tõsiasja, et rikutakse veomääruse artiklit 3 ja seetõttu võetakse jõustamismeetmeid.

4. Jahutussüsteemidega transpordivahendid

Kuna see puudutab lõppkokkuvõttes loomade tingimusi transpordivahendis, kohaldatakse käesolevat suunist üksnes sõidukite suhtes, mis ei ole varustatud loomade veorumis aktiivse jahutussüsteemiga, nimelt kliimaseadmetega. Aktiivsete jahutussüsteemidega transpordivahendid suudavad piisavalt jahutada (või soojendada, nagu ühepäevaste tibude konditsioneeritud veo puhul) temperatuuri veovahendis, olenemata välistemperatuurist, temperatuurini, mis on loomade jaoks meeldiv. Ventilatsiooni olemasolu (mehaaniline või muu) ei ole piisav, et eeldada jahutussüsteemi olemasolu käesoleva suunise tähenduses, sest ventilatsioon puhub sisse sooja välisõhku. Kuigi see võib olla loomade jaoks meeldivam, ei alandata looma jaoks temperatuuri, mis tähendab, et kannatuste oht jääb muutumatuks. Eriti ajal, mil veiseveok peatub, näiteks võimalike liiklusummikute või juhi puhkeperioodide ajaks, suureneb ilma aktiivse jahutuseta sõidukites kuumus kiiresti ja seda ventilatsioon ei ennetata. Loomavedu, mida käesolev suunis ei kata aktiivse külmutussüsteemi olemasolu tõttu, peab loomulikult siiski vastama veomääruse sätetele, mis tähendab muu hulgas seda, et loomadele ei tohi vedamise ajal põhjustada tarbetuid vigastusi ega kannatusi.

5. Regulatiivne koormus

Käesoleva suunise eesmärk on selgitada veomäärust, seetõttu ei ole tehtud regulatiivse koormuse analüüsi.

6. Rakendamise ja täidetavuse kontroll

Katse kokkuvõte

Jõustamise, teostatavuse ja pettusekindluse testis (HUF-test) järeltab põllumajandus-, kalandus-, toiduga kindlustatuse ja loodusministeerium, et suunis on piiratud ulatuses jõustatav ja teostatav. Ministeerium märgib, et see piirang tuleneb õigusliku aluse puudumisest, mis võimaldaks hinnata teel olemise temperatuuri enne kaugveo algust ja – kui see temperatuur ületab teel 30 °C – veotaotlust mitte töötlemisse võtta. Ministeerium märgib ka, et rikkumisi on võimalik tuvastada ainult põhimõttel *in flagrante delicto*, mis tähendab, et ministeerium ei saa riigisiseseid vedusid ette näha. Lisaks märgib ministeerium, et suunises ei täpsustata, kuidas ministeerium saab kindlaks teha, et suunist on rikutud. Lisaks märgib ministeerium, et võttes arvesse, et päevad, mil temperatuur saavutab 30 °C või rohkem, muutuvad tulevikus tõenäoliselt sagedasemaks, peavad nad praktikas alati kaaluma loomade heaolu seire võimekust transpordi ajal samaaegselt muude loomade heaolu riskide jälgimisega. Seoses erandiga, mis puudutab vedusid aktiivse jahutussüsteemiga varustatud transpordivahendiga, märgib ministeerium, et ei ole lisatud ühtegi kriteeriumi, millele selline süsteem peab vastama. Seetõttu ei ole ministeeriumil võimalik seda hinnata. Samuti märgib ministeerium, et suunise seletuskirjas tuleb selgitada, et suunis ei ole veomäärusega vastuolus. Lõpuks märgib ministeerium, et ei ole kindel, mis juhtub, kui ministeerium väljastab veterinaarsertifikaadi, kui temperatuur on madalam kui 30 °C, ja võtab hiljem Madalmaades transportimise ajal täitemeetmeid, kui temperatuur ületab 30 °C.

Vastus

Ministeerium peab enne pikamaavedu hindama, kas esitatud veokava on realistlik ja kas see vastab veomääruses sätestatud eeskirjadele. Nagu eespool märgitud, täpsustatakse käesolevas suunises veomääruse artiklis 3 sätestatud keeldu „vedada või lasta vedada loomi nii, et see võib põhjustada loomadele vigastusi või tarbetuid kannatusi“. Kui juba enne pikka vedu on selge, et teel on temperatuur tõenäoliselt kõrgem kui 30 °C, saab ministeerium seega kindlaks teha, et veo kavandamine ei vasta veomääruse eeskirjadele. Näiteks pakub suunis ministeeriumile õiguslikku tuge veo planeerimise hindamisel enne pikamaavedu. Kuna suunis tõlgendab veomääruse artiklis 3 sätestatud keeldu „vedada või lasta vedada loomi nii, et see võib põhjustada loomadele vigastusi või tarbetuid kannatusi“, ei ole see veomäärusega vastuolus.

Lühimaa- ja riigisiseste vedude puhul ei ole selline veo planeerimine veomääruse kohaselt kohustuslik. Seega ei ole siin tööpoolest võimalik ennetavalt tegutseda ja jõustamine sõltub põhimõtte *in flagrante delicto* järeldustest. Lisaks ei vabasta väljastatud veterinaarsertifikaat vedajat vastutusest tagada veo ajal loomade heaolu. Vedaja peab siiski vedama vastavalt veomääruse eeskirjadele, võimaldades määrust jõustada, kui ministeerium teeb kindlaks, et vedaja veab loomi temperatuuril 30 °C.

Ministeerium saab ise kindlaks määrata, kuidas ta suudab tõendada, et suunist on rikutud. Ministeerium võib sellist meetodit tööjuhendis edasi arendada, nagu tehti 2020. aasta suuniseiga, kus 35 °C on loomade veo ülempiir.

On arusaadav, et ministeerium peab tegelikkuses tegema otsuse riiklike veterinaararstide ja teiste järelevalvet teostavate järelevalveasutuste käsutuses oleva suutlikkuse alusel.

Seoses kriteeriumidega, millele aktiivne jahutamine peab vastama, selgitatakse käesoleva suunise seletuskirjas, et see tähendab kliimaseadet, mis võimaldab transpordivahendi temperatuuri – olenemata välistemperatuurist – piisavalt jahutada loomadele meeldiva temperatuurini. On ütlematagi selge, et sellise aktiivse jahutusega transpordivahendid peavad endiselt vastama veomääruse sätetele, mis tähendab muu hulgas seda, et loomadele ei tohi veo ajal tekitada tarbetuid vigastusi või kannatusi.

7. Teatamine

PM

Direktiivi 2015/1535 (teavitamisdirektiiv) järgimiseks on määruse eelnõust teatatud Euroopa Komisjonile numbriga **PM**. Kolmekuulise ooteaja jooksul Euroopa Komisjon või teised liikmesriigid: **PM**; [Teatise tulemus].

PÕLLUMAJANDUS-, KALANDUS-, TOIDUGA KINDLUSTATUSE JA LOODUSMINISTER